

SPIS TREŚCI

STAROŻYTNOŚĆ

Historia jako nauka	11
Czas w historii	11
Najdawniejsze dzieje człowieka	13
Pochodzenie człowieka	13
Życie ludzi pierwotnych	14
Doskonalenie narzędzi i broni	15
Człowiek zaczyna prowadzić osiadły tryb życia. Początki rolnictwa i hodowli	16
Mezopotamia	17
Warunki naturalne	17
Babilon	18
Państwo króla Hammurabiego	18
Kultura starożytnej Mezopotamii	19
Starożytny Egipt	20
Warunki naturalne	20
Praca chłopów egipskich	22
Organizacja państwa	22
Wierzenia Egipcjan	23
Kultura starożytnego Egiptu	25
Indie i Chiny	26
Starożytny Izrael	27
Palestyna	27
Wierzenia Żydów	28
Fenicja	29
Starożytna Grecja	30
Warunki życia w Grecji	30
Kultura kreteńsko-mykeńska	32
Miasto-państwo (polis)	32
Kolonizacja grecka	33
Główne zasady religii greckiej	34
Igrzyska olimpijskie	35
Wojny Greków z Persami w obronie niepodległości	37
Sparta	39
W demokratycznych Atenach	42

Kultura starożytnych Greków	44
Podboje Aleksandra Wielkiego	47
Rozszerzanie się kultury hellenistycznej	49
Starożytny Rzym	50
Początki Rzymu	50
Italia i jej mieszkańcy	50
Republika rzymska	52
Rzym podbija Italię	54
Wojny Rzymu z Kartaginą	54
Imperium rzymskie	56
Niewolnictwo w Rzymie. Powstanie Spartakusa	56
Państwo rzymskie – cesarstwem	58
Kultura starożytnego Rzymu	59
Wierzenia religijne w państwie rzymskim	61
Powstanie i rozwój chrześcijaństwa	62
Upadek cesarstwa rzymskiego	64

ŚREDNIOWIECZE

Cesarstwo bizantyjskie	69
Konstantynopol	69
Rządy Justyniana Wielkiego	69
Prawosławie	70
Kultura i sztuka Bizancjum	70
Arabowie	71
Kraj i ludność	71
Islam	72
Podboje Arabów	73
Kultura i sztuka arabska	74
Monarchia Karola Wielkiego	75
Państwo Franków	75
Państwo Karola Wielkiego	76
Organizacja państwa	77
Renesans karoliński	77
Rozpad monarchii Karola Wielkiego	78
Cesarstwo Ottonów w Niemczech	79
Słowianie	80
Organizacja społeczeństw słowiańskich	81
Zajęcia Słowian	81
Wierzenia Słowian	81

Pierwsze państwa słowiańskie	82
Państwo wielkomorawskie	82
Państwo czeskie	82
Ruś Kijowska	82
Powstanie państwa polskiego	83
Plemiona polskie i ich siedziby	83
Polska w czasach Mieszka I	84
Organizacja państwa polskiego za pierwszych Piastów	86
Polska za Bolesława Chrobrego	88
Zjazd w Gnieźnie (1000 r.) i jego znaczenie	88
Wojny polsko-niemieckie (1002–1018)	89
Wyprawa Chrobrego na Kijów (1018)	89
Koronacja Bolesława Chrobrego (1025)	90
Kryzys i odbudowa państwa piastowskiego	90
Walka o władzę i jedność państwa polskiego	93
Bolesław Krzywousty walczy o Pomorze	94
Polska w okresie rozbitcia dzielnicowego	95
Testament (statut) Bolesława Krzywoustego z 1138 r.	95
Kultura polska w X–XII wieku	97
Zakony	97
Zabytki piśmiennictwa polskiego	98
Styl romański	100
Wyprawy krzyżowe (XI–XIII w.)	101
Przyczyny krucjat	101
Turcy seldżuczcy	101
Królestwo Jerozolimskie	102
Zakony rycerskie	102
Upadek Królestwa Jerozolimskiego	102
Skutki wypraw krzyżowych	103
Zagrożenie zewnętrzne Polski w okresie rozbitcia dzielnicowego (XII–XIII w.)	104
Podboje niemieckie na wschodzie	104
Krzyżacy	104
Tatarzy	104
Przemiany gospodarcze i społeczne w Polsce w XII i XIII wieku ...	105
Osadnictwo na prawie niemieckim	107
Polska na drodze do zjednoczenia	109
Przyczyny dążeń zjednoczeniowych	109

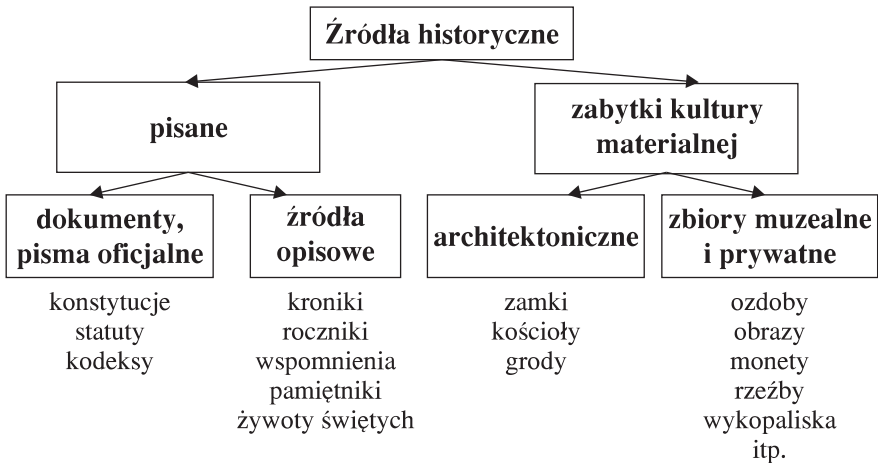
Jednoczenie Polski w XIII i XIV wieku (Przemysław II, Wacław II, Władysław Łokietek)	109
Wojna Łokietka z Krzyżakami	111
Państwo Kazimierza Wielkiego	112
Polityka zagraniczna – stosunki z sąsiadami	112
Polityka wewnętrzna Kazimierza Wielkiego	115
Początki monarchii stanowej w Polsce	117
Rzeczpospolita Niemiecka. Czechy i Węgry (XIII–XIV w.)	118
Hanza	118
Cesarstwo niemieckie w XIII i XIV wieku	119
Czechy pod rządami Luksemburgów	120
Węgry za panowania Andegawenów	122
Wzrost znaczenia Polski w Europie za Jagiellonów	123
Od Andegawenów do Jagiellonów	123
Unia Polski z Litwą	124
Wielka wojna z Krzyżakami w latach 1409–1411	125
Pokój toruński w 1411 r.	126
Spór polsko-krzyżacki na soborze w Konstancji	126
Wojna trzynastoletnia (1454–1466)	127
Pokój toruński w 1466 r.	128
Przemiany religijne w Europie po wyprawach krzyżowych (XIII–XV wiek)	129
Zakony żebracze – franciszkanie i dominikanie	129
Ruchy heretyckie w XIV i XV wieku	130
Kryzys papieżstwa. Sobory późnego średniowiecza	134
Zatarg Francji z papieżem na przełomie XIII i XIV wieku	134
Niewola awiniońska (1305–1377)	135
Wielka schizma zachodnia (1378–1449)	136
Sobory późnego średniowiecza	136
Wojna stuletnia (1337–1453)	137
Przyczyny wojny stuletniej	138
Początki wojny stuletniej	138
Czarna śmierć (1348–1350)	139
Wznowienie wojny stuletniej. Żakeria (1358 r.)	139
Powstanie chłopskie w Anglii	140
Wystąpienie Joanny d’Arc	140
Francja po wojnie stuletniej	141
Anglia po wojnie stuletniej	142
Turcy osmańscy w Europie	144

Podbój Bułgarii i Serbii przez Turków	144
Zagrożenie Węgier	145
Unia polsko-węgierska (1440)	145
Upadek Konstantynopola (1453)	145
Kultura późnego średniowiecza	146
Kultura rycerska	146
Kultura ludowa	147
Kultura mieszczańska	148
Architektura gotycka	148
Sztuka gotycka	149
Akademia Krakowska w XV wieku	150
Zestawienie najważniejszych dat	152
Słowniczek terminów z historii	157

HISTORIA JAKO NAUKA

Historia to nauka, która zajmuje się **badaniem przeszłości ludzkości** (cywilizacji) od jej powstania aż po czasy współczesne.

Dzieje ludzkości poznajemy na podstawie **źródeł historycznych**, czyli śladów działania człowieka w przeszłości.

W badaniach nad przeszłością „wspomagają” historię inne nauki – tzw. nauki pomocnicze historii: **archeologia** (wykopaliska), **paleografia** (badanie pisma i starych dokumentów), **numizmatyka** (nauka o monetach), **sfragistyka** (nauka o pieczęciach), **heraldyka** (nauka o herbach).

Historyk musi również dokonać **selekcji informacji**, czyli wybrać najważniejsze, jeżeli staje przed problemem dużej liczby materiałów źródłowych. Źródła historyczne należy traktować w sposób **krytyczny**, nie wszystkie bowiem zasługują na zaufanie.

CZAS W HISTORII

Historia rozgrywa się w czasie, a zadaniem historyka jest takie zestawienie faktów historycznych, aby można było wnioskować o ich przyczynach i skutkach. Naukę, która zajmuje się mierzaniem i podziałem czasu w historii nazywamy chronologią historyczną (chronologia – gr. *chronos* – czas, *logos* – słowo, nauka).

Już bardzo dawno ludzie podzielili czas, biorąc za podstawę zjawiska przyrody, **rok** (wiosna, lato, jesień, zima) **podzielono na 12 miesięcy** zgodnie z fazami Księżyca. Egipcjanie zauważyli, że wylewy Nilu powtarzają się średnio co 365 dni i zbiegają się ze słonecznym wschodem gwiazdy Syriusz. Na tej podstawie opracowali swój kalendarz, który dał początek późniejszym kalendarzom słonecznym. Dzielił się on na 12 miesięcy po 30 dni, do których dodawano 5 dni świątecznych. Egipcjanie podzielili również dobę na 24 godziny.

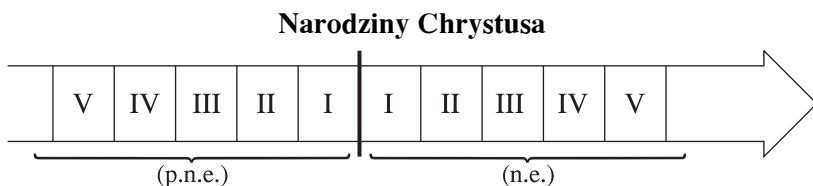
Kalendarz egipski przyjęli i udoskonalili Rzymianie. Juliusz Cezar dostosował długość roku kalendarzowego do długości roku astronomicznego. Jednak rok juliański (od imienia Juliusza Cezara) okazał się dłuższy od astronomicznego o 11 minut i w XVI wieku różnica wynosiła już 10 dni.

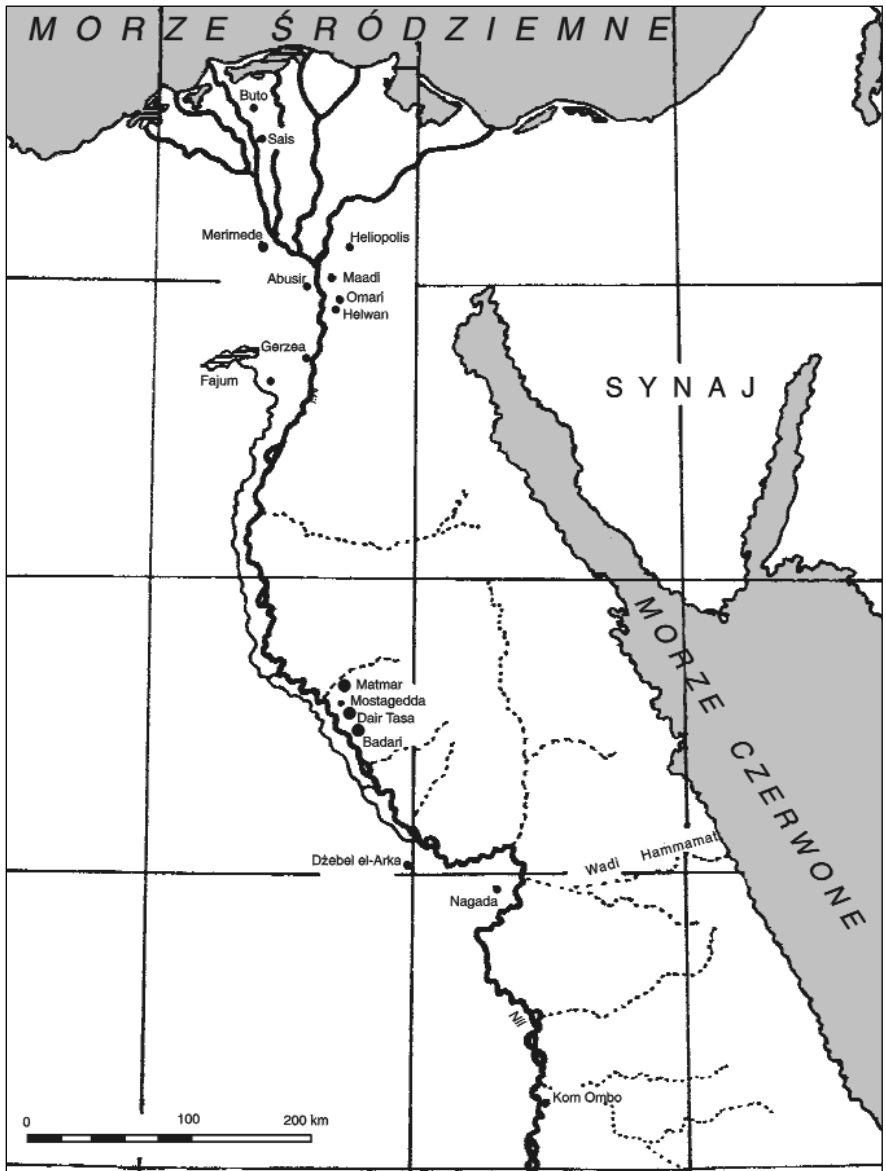
W 1582 roku papież Grzegorz XIII powołał komisję, która dokonała reformy kalendarza (przesunęła datę o 10 dni, po 4 X od razu nastąpił 15 X), wprowadziła lata przestępne (podzielne przez cztery z wyjątkiem zakończonych dwoma zerami). W ten sposób powstał używany obecnie **kalendarz gregoriański**.

Współcześnie oprócz kalendarzy słonecznych używane są kalendarze księżycowe (np. muzułmański i żydowski).

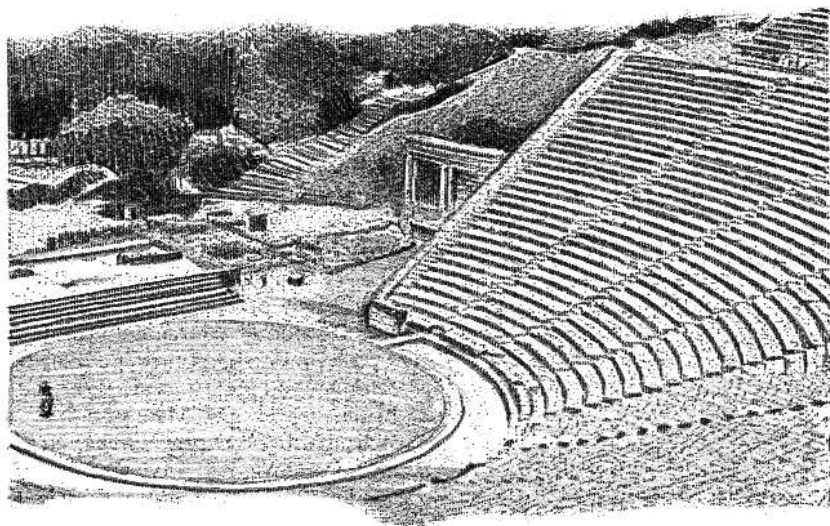
Do określenia czasu historycy często używają takich pojęć jak era, tysiąclecie, epoki, wieki.

Każda rachuba czasu musi mieć punkt odniesienia, czyli punkt wyjściowy do oznaczania dat. W kręgu cywilizacji chrześcijańskiej takim wydarzeniem jest narodzenie Chrystusa, które dzieli całą historię na dwie główne ery. Wszystko, co działo się przed Chrystusem określa się jako czasy przed naszą erą (p. n. e.). To, co stało się później miało (i ma nadal) miejsce w naszej erze (n. e.).

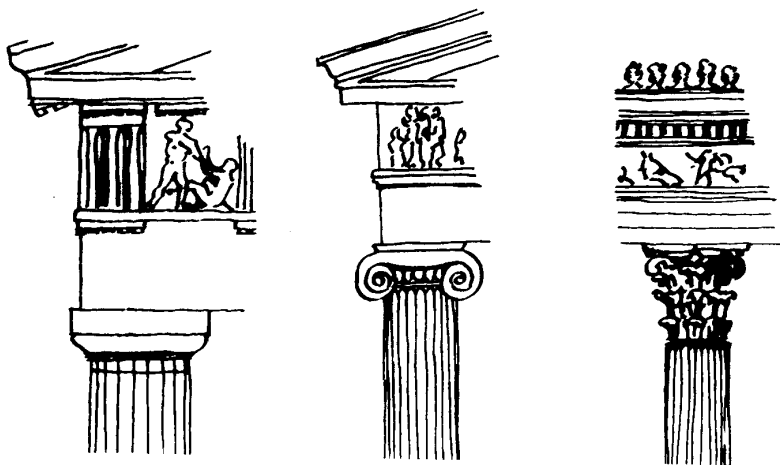

Starożytny Egipt

Teatr Dionizosa

i smutne) i jedną **komedie** (sztukę wesołą i śmieszna). Na scenie występowali aktorzy (1–3) i śpiewał **chór**. Wszystkie role, także kobiece, odgrywali mężczyźni. Aktorzy występowali w perukach, maskach (dobrych do rodzaju sztuki) i butach na wysokich podszewkach (koturnach). Teatr odgrywał w życiu Greków dużą rolę: kształcił, budził szlachetne uczucia (m. in. patriotyczne), wzruszał i bawił.

Kolumny: dorycka, jońska, koryncka

Architektura i sztuka

V wiek p. n. e. to okres największego rozwoju architektury greckiej. Powstało wtedy wiele świątyń (Partenon, świątynia Zeusa w Olimpii), teatrów i stadionów.

Budowle zachwycały doskonałością proporcji, pięknem rzeźb, płasko-rzeźb i malowideł. Wspaniałe rzeźby tworzyli: **Fidiasz** (posągi Ateny, Zeusa), **Myron** (*Dyskobol*), a także **Skopas** i **Lizyp** (IV w. p. n. e.)

Ceramika ateńska słynęła daleko poza granicami Hellady. Bezcenne zabytki sztuki greckiej (rzeźby, wazy, amfory) są dziś prawdziwą ozdobą wielu światowych muzeów.

Literatura grecka

Najstarsze arcydzieła literatury greckiej pochodzą z VIII wieku p. n. e. Są to poematy **Homera** – *Iliada* i *Odyseja*. Tematykę utworów zaczerpnął autor z mitologii (wojna trojańska, wędrówki Odyseusza). Do największych tragiczków należeli **Ajschylos**, **Sofokles** i **Eurypides**. Natomiast **Arystofanes** dał się poznać jako doskonały komediopisarz. Ich dzieła są ponadczasowe. Współczesne teatry na całym świecie wiele z nich włączyły do swojego stałego repertuaru, by nadal można było je oglądać i podziwiać.

Nauka

Filozofia:

Tales z Miletu	– ojciec filozofii
Sokrates	– uważał, że istnieje bezwzględna prawda i bezwzględne dobro, które można poznać
Platon	– skonstruował całościowy system filozoficzny
Arystoteles	– wyodrębnił z filozofii wiele dyscyplin naukowych, np. logikę
– założył szkołę filozoficzną w Liceum

Matematyka, fizyka:

Euklides	– usystematyzował matematykę w dziele <i>Elementy</i>
Archimedes	– podał metody obliczania brył i pól figur
– skonstruował czerpadło ślimakowe do wody (dzisiaj używa się go w Egipcie do nawadniania pól)
Eratostenes	– jako pierwszy dokonał pomiaru południka ziemskiego
– uzasadniał teoretycznie możliwość opłynięcia kuli ziemskiej

Medycyna:

Hipokrates

- ojciec medycyny
- wyznawał zasadę nieszkodzenia choremu
- opracował kodeks moralny lekarza (do dnia dzisiejszego lekarze składają przysięgę Hipokratesa)

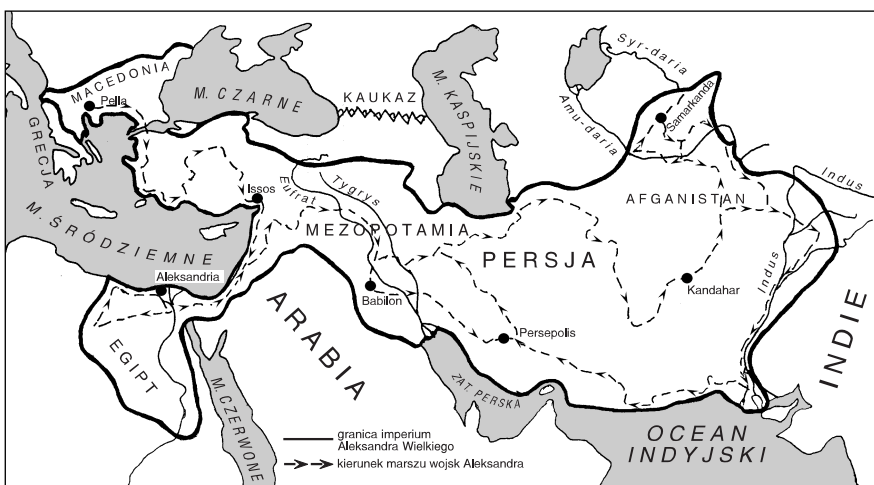
PODBOJE ALEKSANDRA WIELKIEGO

Macedonia za Filipa II

W północnej części Półwyspu Bałkańskiego znajdowało się duże państwo – **Macedonia**. Mieszkała tam ludność spokrewniona z Grekami. Przez długi czas Macedonia nie brała jednak udziału w życiu politycznym Grecji. Dopiero w IV wieku p. n. e. jej znaczenie wzrosło. Swą potęgę zawdzięczała królowi **Filipowi II**. Władca ten, umiejętnie podsycając niezgodę wśród państw greckich, doprowadził do osłabienia potęgi Aten. W **338 roku p. n. e.** w krwawej bitwie pod **Cheroneą** rozgromił armię grecką, dokonując tym samym podboju całej Grecji. Filip II snuł plany zorganizowania wyprawy zbrojnej przeciwko Persji, został jednak skrytobójczo zamordowany.

Wyprawa na Persję

Po śmierci Filipa II na tron wstąpił jego syn **Aleksander**. Młody władca był człowiekiem niezwykle uzdolnionym, ambitnym i żądnym sławy.

Imperium Aleksandra Wielkiego

Do najważniejszych z nich należały następujące plemiona:

Plemiona	Siedziby	Ważniejsze grody
Pomorzanie	między dolną Wisłą, dolną Odrą, Bałtykiem i Notecią	Cedynia, Wolin, Kołobrzeg, Gdańsk
Polanie	nad Wartą i jeziorem Gopło	Gniezno, Poznań, Kalisz
Ślężanie, Opolanie	nad górną i środkową Odrą	Wrocław, Opole, Niemcza, Głogów
Wiślanie	nad górną Wisłą	Kraków, Wiślica
Mazowszanie	nad środkową Wisłą, Bugiem i Wieprzem	Płock, Łęczycza

W 2 połowie IX wieku na ziemiach polskich powstały dwa państewka plemienne: państwo **Wiślan** i państwo **Polan**. Państwo Wiślan wkrótce upadło wskutek najazdu Morawian, a następnie Czechów. Przetrwało silne państwo Polan, które nienarażone na ataki z zewnątrz, rozpoczęło podbijanie sąsiednich, słabszych plemion. Za twórców państwa polskiego uważa się przodków Mieszka I: Siemowita, Leszka (Lestka) i Siemomysła, który już prawdopodobnie przejął władzę nad całym terytorium państwa Polan. Od nazwy Polan wywodzi się nazwa naszego kraju – **Polska**.

Centralnym ośrodkiem państwa Polan było Gniezno. Była to w VIII i IX wieku silnie obwarowana osada, której ludność utrzymywała ożywiwe kontakty handlowe. Tędy bowiem przebiegał szlak solny, który kontrolował książę gnieźnieński. Był to potężny atut gospodarczy. Dochody z tego źródła umożliwiały prowadzenie podbojów.

POLSKA W CZASACH MIESZKA I

Mieszko I (ok. 960–992) był pierwszym historycznym władcą Polski z dynastii **Piastów**. Dołożył zapoczątkowanego przez jego przodków dzieła zjednoczenia plemion w jedno państwo polskie. Stolicą państwa uczynił **Gniezno**. W **966** roku przyjął wraz z całym dworem i członkami drużyny **chrzest** od Czechów. Sojusz z Czechami umocniony został małżeństwem Mieszka z córką księcia czeskiego Bolesława I – **Dobrawą**.

Przyjęcie chrześcijaństwa odegrało dużą rolę w procesie zespolenia ziem polskich i utrwalania się państwowości polskiej. Mieszko jako władca chrześcijański, „równy innym władcom”, mógł nawiązywać stosunki polityczne z innymi państwami. Stawał się bardziej niezależny wobec Niemiec. Wpływ Kościoła umacniał bowiem władzę księcia i możnych panów, ułatwiał dostęp do kultury zachodnioeuropejskiej.

Mieszko I przez cały okres swego panowania dążył do zapewnienia bezpieczeństwa i niezależności państwa polskiego narażonego na ataki niemieckie. W 972 roku margrabia niemiecki Hodo napadł na ziemie polskie (zaniepokojony sukcesami władcy polskiego na Pomorzu Zachodnim), został jednak w bitwie pod **Cedynią** rozgromiony przez wojska polskie.

Z innymi sąsiadami stosunki nie zawsze układały się dobrze. Sojusz polsko-czeski rozpadł się po śmierci Dobrawy. Doszło wtedy do wojny pomiędzy obu państwami – o **Śląsk**, z której zwycięsko wyszedł Mieszko, przyłączając do Polski Śląsk i ziemię **Wiślan** (Małopolskę). Zajęcie bogatego Pomorza, Śląska i Małopolski oznaczało zakończenie procesu budowy terytorialnej państwa polskiego.

Pod koniec panowania Mieszko podjął jeszcze jedną ważną decyzję polityczną, świadczącą o jego dążeniu do uniezależnienia się od cesarstwa. Wydał dokument *Dagome iudex*, w którym oddawał swój kraj pod opiekę papieża. Treść tego dokumentu pozwala określić terytorium państwa u schyłku X wieku. Kraj Mieszka przypominał kształtem dzisiejszą Polskę.

Czy wiesz, że...

W 968 roku utworzono pierwsze na ziemiach polskich biskupstwo misyjne w Poznaniu, podległe bezpośrednio papieżowi. Pierwszym biskupem został **Jordan**. W czasach Mieszka I zaczęto w Polsce bić pierwsze monety. Były to tzw. denary z umieszczonym na nich imieniem Mieszka (Misico).

Najważniejsze informacje:

Państwo polskie: początek dało mu plemię Polan (od nich wywodzi się nazwa państwa), pierwszym historycznym władcą Polski był Mieszko I z dynastii Piastów (ok. 960–992).

Granice państwa: na północy od Morza Bałtyckiego, na wschodzie granica z Prusami i Rusią, na południe do Krakowa i Odry, w dół rzeki do morza. Stolicą państwa było **Gniezno**.

Chrzest Polski: 966 rok, Mieszko przyjął chrzest od Czechów, ożenił się z córką księcia czeskiego Bolesława, Dobrawą. Chrzest wzmocnił pozycję Polski na arenie międzynarodowej i ułatwił dostęp do kultury zachodnioeuropejskiej.

ORGANIZACJA PAŃSTWA POLSKIEGO ZA PIERWSZYCH PIASTÓW

Pod koniec X wieku obszar państwa polskiego wynosił 250 tysięcy km². Na obszarze tym zamieszkiwało blisko milion ludzi. Zaludnienie było nierównomierne, skupiało się głównie wokół większych grodów. Na czele państwa stał **książe**.

Zakres jego władzy był bardzo szeroki. Kierował on polityką zagraniczną, zawierał sojusze, organizował wyprawy wojenne, dowodził wojskiem. Książę stanowił prawo i był najwyższym sędzią. Od jego wyroków już nie było odwołania. Całe państwo uważał za swoją własność, a jego mieszkańców za swoich poddanych. Od ludności poddanej pobierał daniny i wymagał posług. **Dwór był ośrodkiem życia państwowego**. Przebywali na nim zawsze najbliżsi doradcy i najważniejsi urzędnicy dworscy. Władca podejmował najważniejsze decyzje sam, ale wiele spraw załatwiano na zgromadzeniach zwanych wiecami, w których początkowo uczestniczyli wszyscy wolni, a w późniejszych czasach najwyżsi urzędnicy (m. in. wojewoda, kasztelanowie) oraz ich krewni. Władca nie miał stałej stolicy, wraz ze swoim dworem i drużyną jeździł po całym kraju, zatrzymując się w grodach.

Podstawą organizacji terytorialnej były **grody**, zarządzane przez **kasztelana**. (Nie w każdym grodzie rządził kasztelan – kasztelanów nie miały małe grody pograniczne.) Terytorium należące do grodu nazywano **kasztelanią**. Zakres władzy kasztelana był dość duży. Był on przedstawicielem księcia; dowodził załogą grodu, sprawował sądy, zbierał daniny od poddanych.

Grody pełniły ważną rolę obronną. W czasie wojny znajdowała w nich schronienie okoliczna ludność, mieszkająca na podgrodziu.

Siłą zbrojną księcia była **drużyna**. Stanowili ją dobrze zaprawieni w walce woje: piesi i konni, gotowi na każde wezwanie władcy. Początkowo drużynnicy wraz z rodzinami pozostawali na utrzymaniu księcia, potem czasami książę za zasługi w walce nadawał im ziemię.

Zdecydowaną większość społeczeństwa stanowili **wolni chłopci**, czyli **kmiecie**, uprawiający własną ziemię. Obok nich istniała **ludność niewolna**. Byli to jeńcy wojenni, których osiedlano w dobrach książęcych, lub niewolnicy kupowani na targu (zatrudnieni jako służba). Do dziś zachowa-

POLSKA NA DRODZE DO ZJEDNOCZENIA

PRZYCZYNY DĄŻEŃ ZJEDNOCZENIOWYCH

Pomimo rozbicia politycznego pomiędzy poszczególnymi dzielnicami istniało silne poczucie więzi. We wszystkich księstwach mówiono tym samym językiem, wyznawano tę samą wiarę, pielęgnowano te same obyczaje.

Chociaż rządzili w nich różni książęta, ale wszyscy oni wywodzili się z tej samej dynastii piastowskiej. Ważnym czynnikiem na drodze do zjednoczenia i kształtowania świadomości narodowej był opór wobec licznego napływu do Polski duchowieństwa i mieszczaństwa niemieckiego. Za zjednoczeniem opowiadała się znaczna część duchowieństwa, możnych panów, rycerstwa oraz mieszczaństwo i chłopcy. Często zmieniane granice księstw, liczne cła i brak spokoju w państwie nie sprzyjały rozwojowi gospodarczemu kraju. Zjednoczenie ziem polskich konieczne było także dla obrony bezpieczeństwa państwa zagrożonego najazdami Krzyżaków i Brandenburczyków.

JEDNOCZENIE POLSKI W XIII I XIV WIEKU (PRZEMYSŁAW II, WAĆLAW II, WŁADYSŁAW ŁOKIETEK)

Etapy zjednoczenia Polski

Etap	Kto podejmował próby zjednoczenia?
I	Leszek Czarny , książę krakowski, próba nieudana
II	Henryk VI Probus , książę śląski, próba nieudana
III	Przemysław II , książę wielkopolski, w 1294 roku opanował Pomorze Gdańskie i w 1295 roku koronował się w Gnieźnie na króla Polski (po 8 miesiącach został zamordowany).
IV	Wacław II z dynastii Przemyślidów , król Czech. Już po śmierci Henryka IV Probusa zajęli Kraków i zhołdowali większą część księstw śląskich, opanowali Wielkopolskę, Kujawy i Pomorze Gdańskie. W 1300 roku koronował się w Gnieźnie na króla Polski.
V	Pod koniec panowania Wacława II do kraju powrócił z wygnania Władysław Łokietek i opanował ziemię sandomierską. Nagła śmierć Wacława II i jego następcy ułatwiły Łokietkowi zjednoczenie. W krótkim czasie 1306–1314 opanował resztę Małopolski, Kujawy, ziemię sieradzka, łęczycką. W 1308 roku na Pomorze Gdańskie napadli Brandenburczycy, wezwani na pomoc przez polską ludność Krzyżacy pokonali napastników, ale opanowali całe Pomorze Gdańskie i Wielkopolskę. W 1320 roku Łokietek koronował się w Krakowie na króla Polski. Jego koronacja oznaczała koniec rozbicia dzielnicowego.

Pierwsze próby zjednoczenia Polski, podjęte przez księcia krakowskiego **Leszka Czarnego** i śląskiego **Henryka IV Probusa** (Prawego), zakończyły się niepowodzeniem. Po śmierci Henryka IV Probusa o tron krakowski rywalizowali książę wielkopolski **Przemysław II** (Przemysł II) i król czeski **Wacław II**, mający poparcie książąt śląskich oraz mieszczan Krakowa i Wrocławia. Dążyli oni nie tylko do zajęcia tronu krakowskiego, ale także do opanowania całej Polski i **zdobycia korony**. Przemysław II zrezygnował z walki o tron krakowski (Kraków zajął Wacław II), ubiegł natomiast króla czeskiego w staraniach o koronę polską. Zjednoczył pod swoim berłem dwie ziemie: **Wielkopolskę** i **Pomorze Gdańskie**. Koronował się na króla Polski w Gnieźnie w **1295** roku. Wkrótce został zamordowany. Po koronę sięgnął teraz Wacław II (1300 r.), który połączył dwie największe dzielnice **Małopolskę** i **Wielkopolskę**. Panowanie czeskie nie trwało długo. Po śmierci Wacława II do kraju wrócił z wygnania Władysław Łokietek i podjął ponownie starania o odzyskanie utraconych ziem. Walki Łokietka o zjednoczenie Polski trwały wiele lat. Nie wszędzie był popularny i miał wielu przeciwników. Zakończyły się jednak sukcesem. Książę kujawski Władysław Łokietek zdołał zjednoczyć **Małopolskę**, **Wielkopolskę**, **ziemię sieradzka**, **łeczycką** i **Kujawy**.

Koronował się na króla Polski w **Krakowie** w roku **1320**. **Koronacja była oznaką częściowego przewyciężenia rozdrobnienia feudalnego i niezależności Królestwa Polskiego. Oznaczała również, że w przyszłości władcy polscy będą dążyć do zjednoczenia wszystkich ziem piastowskich.**

Poza granicami znalazły się bowiem Śląsk, ziemia lubuska, ziemia michałowska, Mazowsze, Pomorze Szczecińskie i Pomorze Gdańskie, zajęte podstępnie przez Krzyżaków w 1308 roku.

Najważniejsze informacje

Etapy jednoczenia ziem polskich:

I – pierwsze próby: **Leszek Czarny**, **Henryk IV Probus** – niepowodzenie;

II – rywalizacja Przemysła II i Wacława II
Przemysł II – koronacja na króla Polski (1295) – przyłączenie Wielkopolski i Pomorza Gdańskiego – został zamordowany. **Wacław II** – koronacja na króla Polski (1300) – przyłączenie Małopolski i Wielkopolski;

